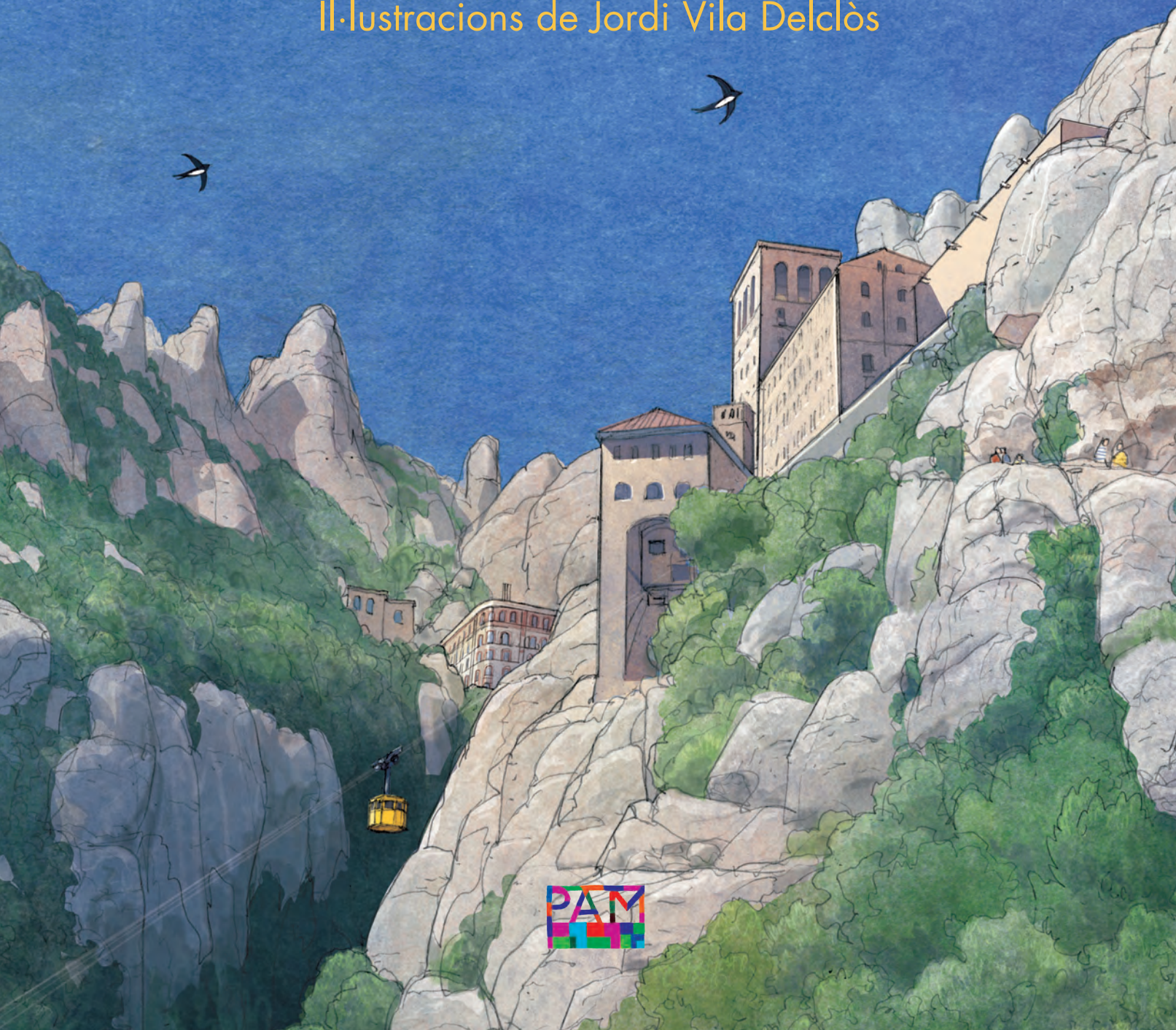
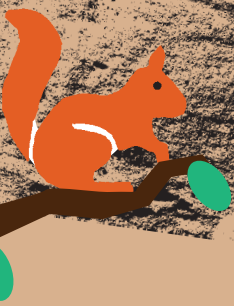

EL LLIBRE DE MONTSERRAT

Salvador Comelles
Il·lustracions de Jordi Vila Delclòs

El Cavall Bernat

Els Flautats

EL LLIBRE DE MONTSERRAT

Salvador Comelles

Il·lustracions de Jordi Vila Delclòs

Publicacions de l'Abadia de Montserrat

Sumari

- La muntanya **8**
- El monestir **12**
- La biblioteca **14**
- 1.000 anys d'història **15**
- L'escolania **18**
- El *Virolai* **25**
- Tres moments de Montserrat **26**
- El cavall Bernat **28**
- La recepta **32**
- Visitem el Museu de Montserrat **34**
- Les endevinalles de Montserrat **37**
- Tres caminades **38**
 - Dos passeigs **38**
 - Una excursió més llarga **40**
- Tres històries **42**
- Anar a Montserrat **45**
 - Com arribar-hi **45**
 - S'hi pot dormir? **45**
 - Vols veure Montserrat ara mateix? **45**

La muntanya

Si vius a Catalunya, segur que has vist la muntanya de Montserrat! És molt especial i no es pot confondre amb cap altra.

Si ho mires en un mapa veuràs que Montserrat es troba a la part central de Catalunya i es pot distingir a molts quilòmetres de distància. La veuen des de molts pobles i ciutats, com per exemple des de Terrassa, Martorell, Manresa o Vilafranca del Penedès.

La muntanya fa uns 10 km de llargada per 5 d'amplada. Si l'anéssim resseguint a peu i féssim tota la volta a la muntanya caminaríem uns 25 quilòmetres.

Com que quan som al peu de Montserrat ens trobem a poca altura en relació amb el nivell del mar, la muntanya la veiem molt alta. El cim de Montserrat, el seu punt més alt, és Sant Jeroni i té 1.235 metres.

El que crida més l'atenció és la forma de la muntanya, que la fa única. Fixa't en el nom: Montserrat, com si fos una muntanya que haguesin anat serrant. Per això, a l'escut de Montserrat hi ha una serra.

I com és que la muntanya té aquesta forma? Perquè fa milions d'anys, on ara hi ha la muntanya hi havia el mar, i en aquest mar hi anaven a parar rius que arrossegaven moltes pedres i còdols. Per això si mires de prop les roques de Montserrat veuràs que estan formades per una barreja de moltes pedres de mides i formes diferents.

A causa d'aquest origen marí, dels moviments que va fer l'escorça de la Terra i de l'erosió de la pluja i el vent, les grans roques han agafat unes formes molt especials. Això fa que rebin noms curiosos i divertits.

Mira, per exemple, el nom que es dona a aquestes roques:

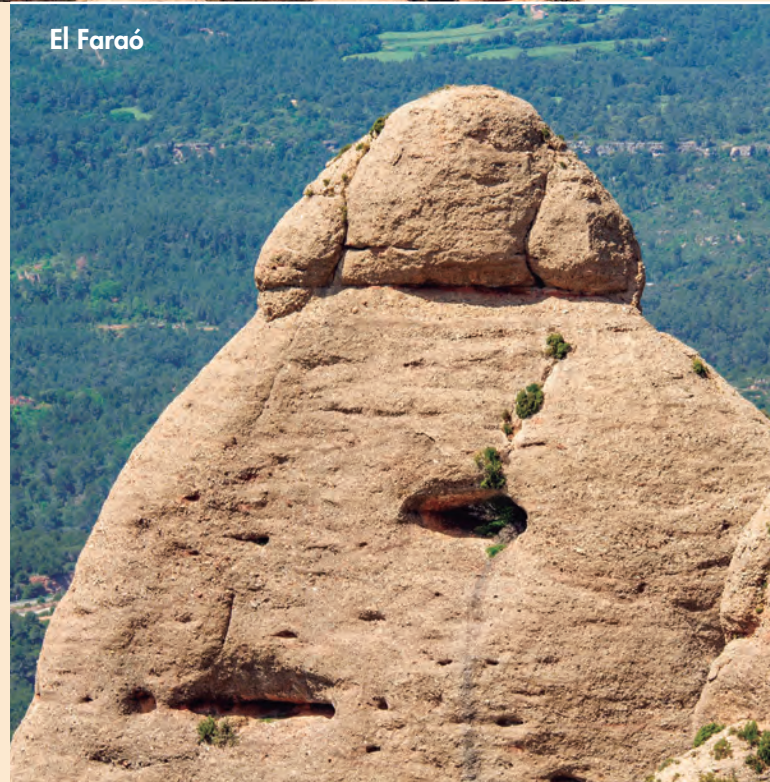

Els Encantats

L'Elefant i la Mòmia

El Faraó

El monestir

En la religió cristiana, els monjos i les monges són persones que viuen plegats en una casa de tots: el monestir. Hi viuen en comunitat, dedicats sobretot a l'oració. Els monjos es troben cinc vegades al dia per fer diferents tipus de pregàries i durant la resta del temps poden dedicar-se a altres tasques: treballar a l'hort del monestir, fer ceràmica, estudiar a la biblioteca...

Hi ha diferents tipus de comunitats de monjos o monges, i cadascuna segueix

les seves pròpies regles. A la muntanya de Montserrat hi ha dos monestirs: el de Santa Maria de Montserrat, amb monjos benedictins, i el de Sant Benet, amb monges benedictines. Es diuen així perquè des del segle VI segueixen les normes del seu fundador: sant Benet.

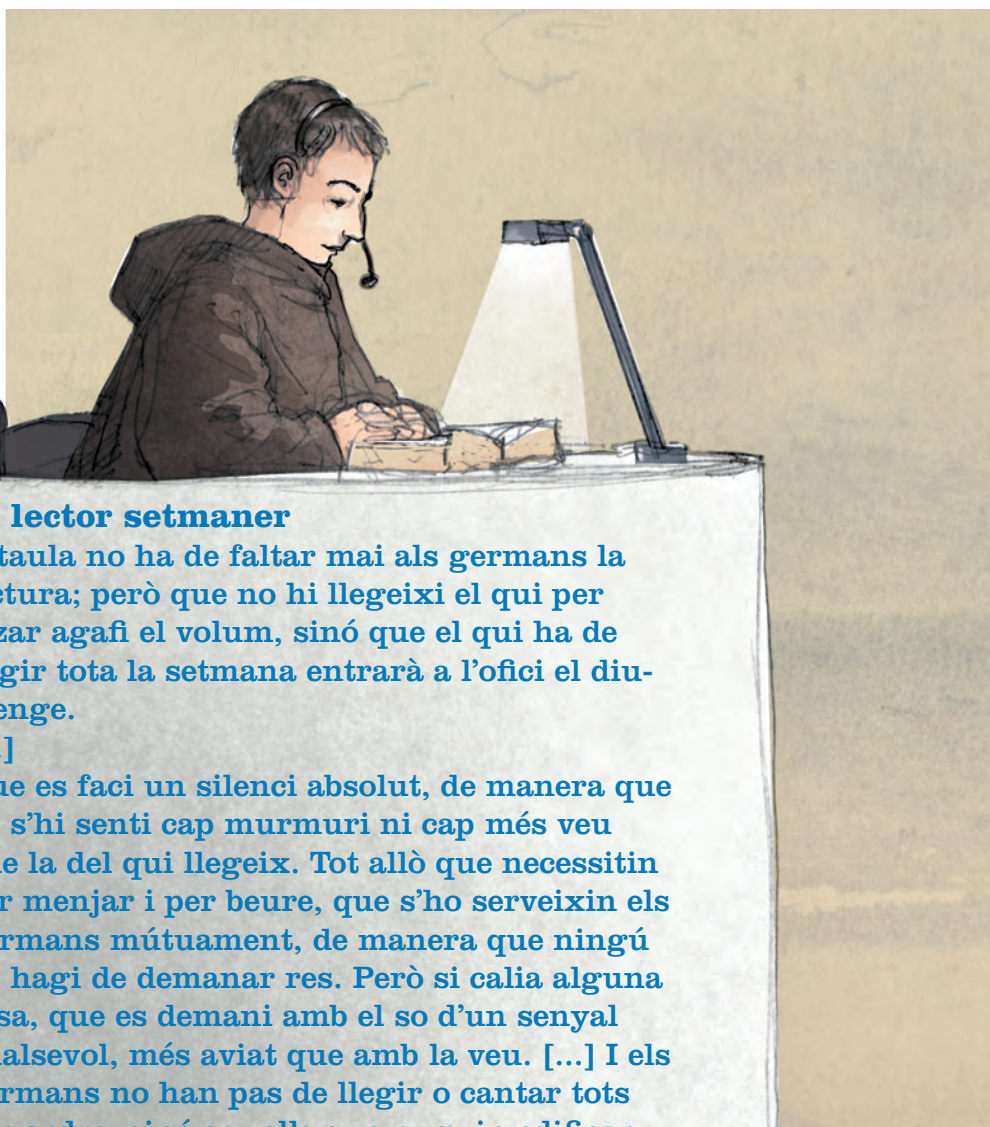
La comunitat s'organitza repartint-se les tasques que necessita el monestir. El càrrec principal és l'abat, que és qui dirigeix la comunitat. N'és la màxima autoritat, però l'ha d'exercir amb esperit

de servei. Altres càrrecs són el de prior (es pot considerar un ajudant de l'abat), l'administrador, el director de l'Escolania, etc.

Al segle VI, sant Benet va precisar amb molt de detall, en un llibre anomenat *Regla per als monjos*, com s'havia d'organitzar un monestir i com havien de viure els monjos. En el fragment que tens a

sota pots veure, per exemple, com sant Benet dona les instruccions sobre una activitat molt concreta: fer de lector a l'hora dels àpats, una tasca que fa la mateixa persona durant una setmana. Al final del text, sant Benet ens diu que convé que no tots els monjos facin de lector, sinó que ho han de fer aquells que sàpiquen llegir més bé en veu alta.

El lector setmaner

A taula no ha de faltar mai als germans la lectura; però que no hi llegeixi el qui per atzar agafi el volum, sinó que el qui ha de llegir tota la setmana entrarà a l'ofici el diumenge.

[...]

Que es faci un silenci absolut, de manera que no s'hi senti cap murmuri ni cap més veu que la del qui llegeix. Tot allò que necessitin per menjar i per beure, que s'ho serveixin els germans mútuament, de manera que ningú no hagi de demanar res. Però si calia alguna cosa, que es demani amb el so d'un senyal qualsevol, més aviat que amb la veu. [...] I els germans no han pas de llegir o cantar tots per ordre, sinó aquells que puguin edificar els oients.

La biblioteca

Sant Benet –fa més de mil anys, recordem-ho!– deia que un monjo havia de llegir com a mínim un llibre a l’any. És per això que, des de sempre, els monestirs tenen biblioteques, i aquestes biblioteques poden arribar a ser molt importants. A l’edat mitjana, quan encara no hi havia impremtes, hi havia monjos que es dedicaven a copiar llibres a mà i els il·lustraven amb dibuixos molt bonics.

La biblioteca de Montserrat es va anar fent gran al llarg dels segles i tenia molt

valor, però va quedar destruïda al segle XIX. Dels llibres antics que s’hi conservaven se’n va salvar un de molt important: es diu *Llibre Vermell de Montserrat*, perquè tenia unes cobertes de vellut vermell, i es va escriure l’any 1399. El llibre recull cançons i danses dels pelegrins que anaven a Montserrat.

La biblioteca de Montserrat, un cop refeta, s’ha anat enriquint constantment i ara té 300.000 volums i 2.000 manuscrits.

1.000 anys d'història

Montserrat ha viscut èpoques d'esplendor i moments difícils, perquè al llarg de mil anys d'història en el país hi ha hagut moments de prosperitat, però també de grans dificultats (guerres, epidèmies...).

Aquí tens alguns moments d'aquesta història:

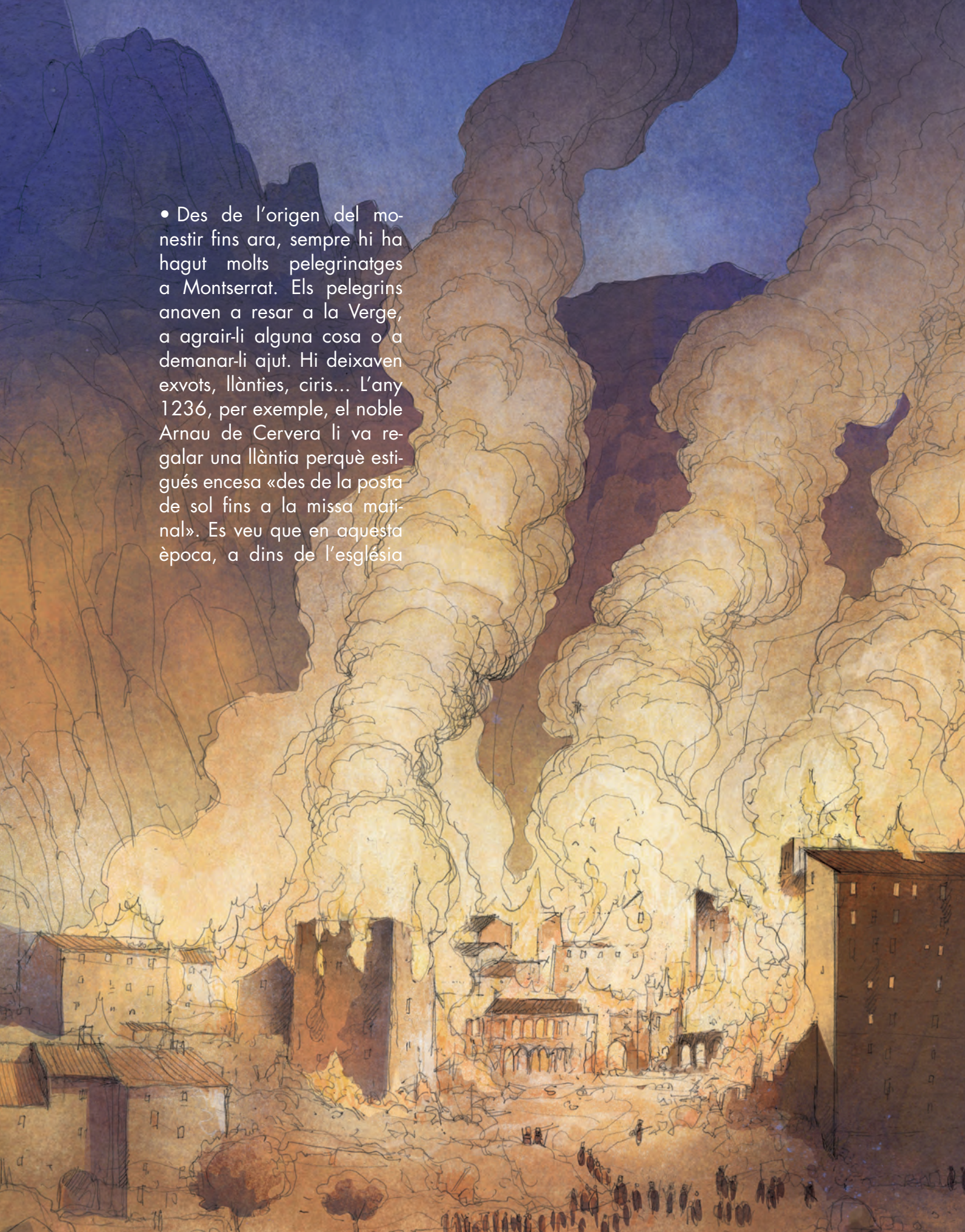
- El 1025 l'abat Oliba de Ripoll va fundar el monestir de Montserrat. Els primers temps els monjos procedien de Ripoll.

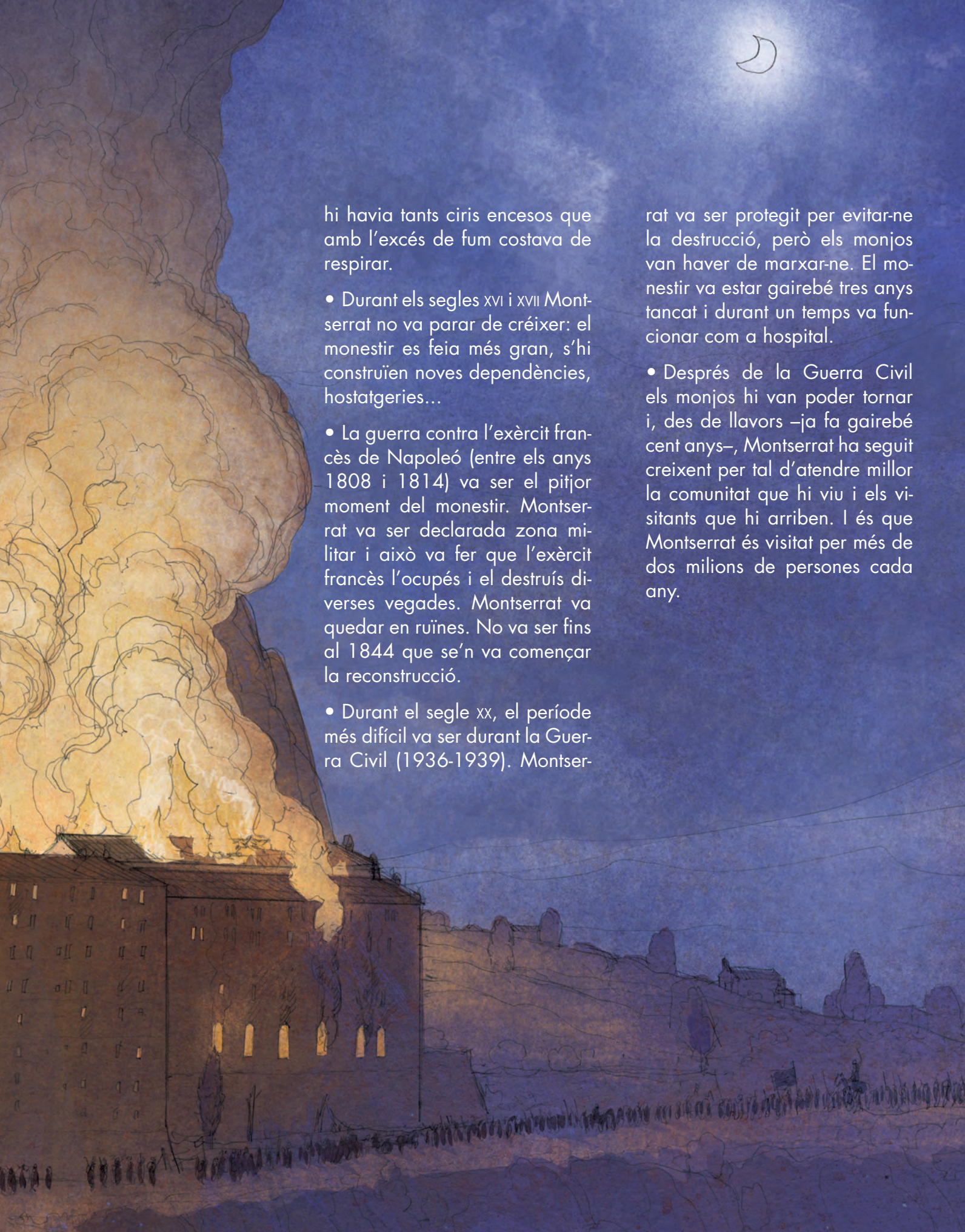
- Durant l'edat mitjana els cavallers i les famílies riques donaven propietats (masos, vinyes, cases...) al monestir. Els regalaven o els deixaven en herència i els monjos resaven per ells.

- Els abats de Montserrat tenien relació amb els reis i els papes, que sovint encomanaven missions especials. Per exemple, el rei Pere el Gran va anar a Montserrat a demanar ajuda a la Mare de Déu el 10 d'agost de 1285, quan l'exèrcit de Felip III de França va envair Catalunya. I al segle xv, el papa Calixt III va escollir l'abat de Montserrat per comandar una galera per lluitar contra els turcs.

oliba ep̄r

• Des de l'origen del monestir fins ara, sempre hi ha hagut molts pelegrinatges a Montserrat. Els pelegrins anaven a resar a la Verge, a agrair-li alguna cosa o a demanar-li ajut. Hi deixaven exvots, llànties, ciris... L'any 1236, per exemple, el noble Arnau de Cervera li va regalar una llàntia perquè estigués encesa «des de la posta de sol fins a la missa matinal». Es veu que en aquesta època, a dins de l'església

hi havia tants ciris encesos que amb l'excés de fum costava de respirar.

- Durant els segles ^{xvi} i ^{xvii} Montserrat no va parar de créixer: el monestir es feia més gran, s'hi construïen noves dependències, hostatgeries...

- La guerra contra l'exèrcit francès de Napoleó (entre els anys 1808 i 1814) va ser el pitjor moment del monestir. Montserrat va ser declarada zona militar i això va fer que l'exèrcit francès l'ocupés i el destruís diverses vegades. Montserrat va quedar en ruïnes. No va ser fins al 1844 que se'n va començar la reconstrucció.

- Durant el segle ^{xx}, el període més difícil va ser durant la Guerra Civil (1936-1939). Montser-

rat va ser protegit per evitar-ne la destrucció, però els monjos van haver de marxar-ne. El monestir va estar gairebé tres anys tancat i durant un temps va funcionar com a hospital.

- Després de la Guerra Civil els monjos hi van poder tornar i, des de llavors –ja fa gairebé cent anys–, Montserrat ha seguit creixent per tal d'atendre millor la comunitat que hi viu i els visitants que hi arriben. I és que Montserrat és visitat per més de dos milions de persones cada any.

L'Escolania

L'Escolania de Montserrat és un cor de nens, els escolans. Tenen entre 9 i 14 anys i són una cinquantena.

L'Escolania de Montserrat és un dels cors infantils més antics d'Europa. Hi ha documents del segle XIV que ja en parlen i és un dels més famosos perquè canten molt i molt bé.

Els nens d'aquest cor estudien, aprenen música i poden viure a la mateixa muntanya de Montserrat, en un dels edificis del monestir. Canten sobretot música religiosa.

Però com és la vida d'un escolà a Montserrat? Al matí estudien les matèries que s'ensenyen a qualsevol escola: matemàtiques, ciències... Els grups van de 4t de primària fins a 2n d'ESO i a cada classe són només deu o dotze nens. Les tardes les dediquen a la música. Cada nen aprèn a tocar dos instruments (el piano i

un dels instruments de l'orquestra) i sobretot treballen la veu.

Això és el que explica l'Arnau, un dels escolans:

«Ara estem fent un concurs de compositors. Cada setmana toca un compositor diferent i hem d'endevinar qui és. Cada dia apareix una pista nova i, entre tots, hem de votar qui creiem que pot ser. Ho hem d'escriure en un paper i tirar-lo en una bústia.»

Els nens de l'Escolania són de pobles i ciutats diferents. Abans els escolans vivien tota la setmana en el monestir i anaven a casa seva molt poques vegades, només durant les vacances. Ara poden anar i venir cada dia des de casa. Pensa, però, que el monestir de Montserrat és a dalt d'una muntanya i que per a molts escolans anar i venir de casa seva pot ser un

El Cavall Bernat

Els Flautats

Montserrat és una muntanya molt especial,
única i plena d'història. Ja fa mil anys que s'hi
va establir el primer monestir.

Amb aquest llibre coneixeràs més
la muntanya, la història del monestir i el cor infantil,
l'Escolania, que és famós arreu del món.
També hi trobaràs poemes, excursions, històries,
receptes...

Vine a Montserrat!

ISBN 978-84-9191-344-3

Publicacions de l'Abadia de Montserrat